

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שמות

אור

סוד הגלות והגאולה:

**פרשת שמות פרק ב (יד) וַיֹּאמֶר מִי שְׁמִי לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְטָ עָלֵינוּ הִלְהִיגְנִי אֶתָּה אֲמַר כְּאִשְׁרֵי הִרְגַּתְ אֶת־
הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲכֵן נִוְדַע הַדָּבָר:**

דברי חז"ל:

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א סימן ל [ב, יד] ויאמר מי שמך לאיש שר וגוי, רבי יהודה בר רבי שלום בשם ר' חנינא הגדול ורבותינו בשם רבי אלכסנדר אמרו, היה משה, מהרהר בלבו ואומר מה חטאו ישראל שנשתעבדו מכל האומות, כיון ששמע דבריו, אמר לשון הרע יש ביניהן היאך יהיו ראויין לגאולה, לכך אמר אכן נודע הדבר עתה ידעתי באיזה דבר הם משתעבדים. והוא בפרש"י שמות פרשת שמות פרק ב פסוק יד אכן נודע הדבר - כמשמעו. ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך:

שאלות:

א { שואלים המפרשים מדוע משה רבנו היה תמה עד המעשה הזה במה לתלות הגלות, הרי חז"ל אמרו על עם ישראל כשהיו במצרים הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה וכו' ואם כן מדוע משה רבנו היה תמה על גלות ישראל? }
ב { ועוד מדוע כאשר ראה במעשה זה שיש דלטורין בניהם הצדיק את הגלות? } ג { ועוד שואלים המפרשים כיצד משה היה תמה על הגלות הרי כתוב מפורש בתורה שהקב"ה אמר לאברהם גר יהיה זרעך בארץ לא להם ארבע מאות שנה? }
ד { עוד יש לשאול הרי אמרו חז"ל במקום אחר ההיפך כמ"ש בשיר השירים רבה (וילנא) פרשה ד א-יב רבי הונא בשם בר קפרא אמר בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם, ולא שינו את לשונם, ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא בהן אחד פרוץ בערוה, וכו' ולא אמרו לשון הרע, שנא' (שמות י"א) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו, את מוצא זה הדבר היה מופקד אצלם שנים עשר חדש, ולא נמצא בהן אחד שהלשין על חברו עכ"ל. הרי שחז"ל מעידים על ישראל ההיפך?

ימי השובבי"ם:

נקדים לומר כי דודע שבתקופת הפרשיות שמות עד פרשת תצוה בשנה מעוברת נקראים בשם ימי השובבי"ם ת"ת אשר הן ימים קדושים ומיוחדים שתכליתם לתקן את פגם הברית של אדה"ר ולזאת גלו בני ישראל למצרים בכדי לתקן את כל פגם החטא של הברית ולזאת הן כימי דין, ולכן יש עושים תעניות, ויש המשתדלים בלימוד הלכות טהרה בתקופה זו, או שאר תיקונים בכדי לתקן את הפגם, **אולם בזמננו** שירדה חולשה לעולם קשה מאוד לקיים תעניות מפני שהדבר יפגע בלימוד התורה או יפגום בתפקידו או מלאכתו אשר מחוייב לחברו ויצא שכרו בהפסדו, **וכיון שמבואר בספר היצירה כמונא בספרים בפרק א אות ג** שברית הלשון מכוון כנגד ברית המעור, לכן פגם בברית הלשון ותיקונו הוא מתקן את פגם הברית, ולזאת עצתו של הגר"א אשר **כתב הגר"א באגרתו** וז"ל ועד יום מותו צריך האדם להתיסר, ולא בתעניות וסגופים, רק ברסן פיו ובתאותו, וזהו התשובה, וזה כל פרי העולם הבא, כמו שכתוב [משלי ו' כ"ג]: "כי נר מצוה" וגוי אבל "ודרך חיים תוכחות מוסר", וזהו יותר מכל התעניות וסגופים בעולם. וכל רגע ורגע שאדם חוסס פיו, זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער, ואומר הכתוב [תהלים ל"ד י"ג]: "מי האיש החפץ- חיים אוהב ימים וגוי נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה", וזה מכפר לו כל עוון, ונצול משאול תחתית, כמו שכתוב [משלי כ"א כ"ג] "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נשוי", "מות וחיים ביד הלשון" עכ"ל. וכתב מרן החיד"א בספרו לב דוד פרק כד כתב בשם המקובלים הובא בספר ברכת הטוב ובעון לה"ר הגדול מכלל הוא גלות האחרון הגדול והחמור והארוך, ואין תקונו אלא בתורה זה תורף דבריו. וזו רעה חולה כפולה ומכופלת, דמאחר שהגלות הזה הוא בעון לה"ר, מוכרח שצריך לשוב מעון לה"ר, גדולה תשובה. שאם לאו איך יתכן לבוא הגאולה, וזה טעם לאורך הגלות הזה המר והנמהר זה כמה מאות שנים, שצריך לתקן העון, אשר בעבורו הוא הגלות, הוא לשון הרע, ועדיין לא שבנו. וכו' ונוסף על זה דברית ה' וברית המעור כחדא שויין ואם פגם בלשון, על הרוב פוגם גם בברית המעור, וגם הוא פגם גדול ומעכב הגאולה.

גלות מצרים לתקן פגם הברית והלשון:

אחר הדברים האלה נבוא לבאר דברי משה רבנו היות וידע שגלות בני ישראל עקב חטא אדם הראשון שהיו צריכים לתקן את פגם הברית וברית הלשון הוא כנגד הברית לכן בחושבו שכבר תוקן הפגם והגיע זמן הגאולה ואינם צריכים שימשך שיעבדו, אולם לאחר שראה שיש בניהם דלטורין ועדיין פוגמים את ברית הלשון הבין שעדיין אינם ראויים לגאולה, ואף יש לשונאיו כוח לייסר ולצער את ישראל והם נשלטים בידי אחרים, וכאשר כתב רבינו בחיי שמות פרק ב פסוק יד אכן נודע הדבר. נודע לי דבר שהייתי תמה עליו מפני מה ישראל בגלות יותר משאר אומות, יש ביניהם רכילות ולשון הרע ואינם ראויים לגאולה. וכן אמרו במדרש תהלים (מדרש תהלים ז), תינוקות שהיו בדורו של שאול ושמואל עד שלא הביאו שתי שערות היו דורשים את התורה במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא, והיה דוד מתפלל עליהם ואומר "אתה ה' תשמרם" (תהלים יב, ח), תהא נטר אוריתיהו בלבחון, וכו' ואחר כל השבח הזה היו יוצאים למלחמה ונופלים, למה, בשביל שהיו בהם דלטורין. וכו' אבל דורו של אחאב היו כולן עובדי עו"ג, ולפי שלא היו דלטורין היו יוצאים למלחמה ונוצחים, ולא היה אחד מהם נהרג, הוא שאמר עובדיה לאליהו "הלא הגד לאדני את אשר עשיתי ואחביא מנביאי ה' חמשים חמשים איש במערה ואכלכלם לחם ומים" (מלכים - א יח, יג) וכו', ואליהו עומד בהר הכרמל ומכריז ואומר: "אני נותרתי לבדי נביא לה'" (שם כב). במקרא אני נותרתי נביא לה' לבדי, וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא אחאב, שבשביל לשון הרע

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שכינה מסתלקת עכ"ל. וכן הוא בדברים רבה (ליברמן) פרשת שופטים [י. ד"א ואשימה עלי מלך, א"ר יהודה בר אלעאי על ג' דברים נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, ואלו הן, למחות זרעו של עמלק, ולמנות להם מלך, ולבנות להם בית המקדש, ולמה לא בנו בית המקדש, שהיו בניניהן דילטורין, תדע לך דא"ר שמואל בר נחמן דורו של אחאב עובדי ע"ז והיו יוצאים למלחמה ונוצחין, ודורו של שאול כולם היו בני תורה והיו יוצאים למלחמה ונופלין, ולמה דורו של אחאב נוצחין, שלא היה בניניהם דילטורין, לפי' היו יוצאין למלחמה ונוצחין, תדע לך כשבקשה איזבל להרוג כל נביאי ה', מה עשה עובדיה הטמין [אותם] במערות, שנא' ואחביא מנביאי ה' חמשים איש במערה, ולא היה שאמ' לאחאב כך וכך עשה עובדיה, אבל דורו של שאול כולן היו דילטורין, תדע לך כשהיה רודף את דוד היו הכל אומרי' עליו [לשון הרע] לשאול, בבא דואג האדומי ויגד לשאול וגוי', לפי' היו נופלין במלחמה עכ"ל. ביאור הדברים חז"ל מלמדים אותנו מהו ההבדל בין דורו של שאול לדורו של אחאב בדורו של שאול היו תינוקות גדולים בתורה שידעו לדרוש מ"ט פנים בתורה לטרה ולטומאה אך למרות זאת היו נופלים במלחמה מאחר והיה בניהם לשון הרע והשכינה מסתלקת מהם, לעומת דורו של אחאב שנאמר עליו שהרשיע יותר מכל אשר היו לפניו ועבדו עבודה זרה ובכל זאת היו נוצחים במלחמה ולא נפל מהם עד אחד בגלל שלא היה בניהם לשון הרע כאשר היה עם עובדיה שלמרות שהמלך הרג את כל הנביאים עובדיה כיבה חמישים מהם ואף אחד לא גילה למלך עד שאליו הנביא חשב שנשאר לבדו, לזאת משה רבנו הבין את סוד הגלות של ישראל במצרים ושאינם ראויים להיגאל. ומצאתי שכתב בדרך זו בספר עקידת יצחק לרבי יצחק דנציגר זצ"ל בעניין פסח. [כו] קדש ורחץ. י"ל על פי מה דאיתא על הפסוק (שמות ב, יד) ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר, שראה בישראל דלטורין ואמר מעתה שמא אינם ראויין להגאל (עי' רש"י שם) והענין הוא דאיתא (ספר יצירה א, ג) שברית הלשון מכונן כנגד ברית המעור, וממילא על ידי פגם הלשון פוגם בברית המעור, ועל ידי זה ח"ו אין השם שלם ואין הכסא שלם, ועיקר גלות מצרים היה לתקן את קדושת הפה, וזהו שאמר אכן נודע 'הדבר', שבגלל חטא הדיבור היו משועבדים תחת יד פרעה, 'פרעה' אותיות 'פה רע' (ספר הליקוט פרי שמות פרק ב).

דברי רבי יהודה החסיד לעולם לא יאונה רע משונאנו אלא אם כן נעשה הדבר בתוכנו:

הנה בספר חסידים סימן ר"ט מובא, לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה', עד שנהגו בו ישראל, שנאמר "המערת פריצים היה הבית הזה" (ירמיה זי י"א) ואחר כך ויראה כל עובדי דרך (תהילים פי י"ג) ולעולם לא יעשו הערלים רעה, אלא א"כ יעשו ישראל תחילה רעה ביניהם זה לזה, עכ"ל. לפי זה אפשר לפרש אכן נודע הדבר שנודע לו מדוע שלטו המצרים לעשות צרות לישראל, משום שראה כי איש עברי מכה רעהו, היינו שישראל התחילו להכות אחד את השני, לכן גם הגויים יכלו לעשות רעה לבני ישראל, ואיתא במדרש תדשא פרשה כ' לא הניח המקום לגוים לטבוח אדם מישראל, לולי ישראל שחטו תחילה את בניהם ובנותיהם לשדים (תהילים ק"ו ל"ז). לזאת כאשר נוצרים בקיעים בתוכנו זה פתיחת דלת ונתינת רשות לאומות העולם לשעבד ולפגוע בנו חלילה, וזוהי אולי גם כוונת הפסוק "מהרסייך ומחרבייך ממך יצאו". שכן הרשות לכניסת האוייב או המחוסם בפניו נתון בידנו.

בגלל לשון הרע השכינה מסתלקת:

כתב מרן החיד"א (שם) מי שמך לאיש שר ושפט עלינו וגוי ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. כתיב (דברים כג, י) 'ונשמרת מכל דבר רע', ופירושו רז"ל (כתובות מו, א) שישמור מלשון הרע, ולמדנו כמה צריך להתרחק מלשון הרע, ואם לאו, גורם לשכינה שתסתלק חס ושלום, וכמו שמסיים קרא (שם, טו) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך וגוי' ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, ואמרו רז"ל (ירושלמי תרומות פ"א ה"ד) ערות דיבור. וזה טעם שאמרו רז"ל ויקרא רבה (פרשה ל"ב אות ה') דבשביל שלא היו בהם דלטורין נגאלו, כי המדבר לשון הרע גורם לשכינה שתסתלק, וכמו שאמרו פרק ג' דערכין (טו, ב) על בעל לשון הרע, שאמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור. ובגלות מצרים לא ישבו אלא רד"ו שנה, והשאר השלימה השכינה כביכול. ואם היה בהם דלטורין, היתה השכינה מסתלקת, ולא היו יוצאין ברד"ו שנה. ונמצא כי מה שלא היה בהם דלטורין, גרם הגאולה. וזה היה טעם משה רבינו ע"ה כאשר אמרו לו 'מי שמך לאיש שר ושפט', שאמר 'אכן נודע הדבר'. ואמרו רז"ל (שמות רבה פרשה א' אות ל') עתה הבנתי למה ישראל הם בגלות, כי כיון שיש להם בעלי לשון הרע ודלטורין, השכינה כביכול מסתלקת, ואינם נושעים. אבל למפרע נמצא, כי דתן ואבירם דוקא היו דלטורין, וכל ישראל נקיים, והשכינה עמם והשלימה החשבון. (דברים אחדים דרוש ח"י ד"ה 'והרב כלי יקר').

מדוע חטא הלשון קשה וגורם לגלות יבואר במעשה עם החפץ חיים:

ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר [ב- יד] בתקופה בה היה ה' חפץ חיים' מחזר בעצמו להפיץ ספריו, נזדמן לעיר קלם, בה התקיים ה'תלמוד תורה' מיסודו של הגה"ח ר' שמחה זיסל ז"ל. ולבקשתו, מאחר שהכירו והוקירו, נעתר ה'חפץ חיים' להרצות לפני הלומדים שיחה מוסרית, אשר תוכנה היה כדלקמן. הביא את דברי המדרש על משה רבנו ושאל. לכאורה תמוה, הלא כידוע היו ישראל במצרים עובדי עבודה זרה, עד כדי כך ששקעו לתוך מ"ט שערי טומאה, ובכל זאת לא דאג משה עליהם שמא אינם ראויים להגאל ולא הצדיק עליהם את הדין שהם נרדים בעבודת פרך. ורק משראה בהם דלטורין רק אז החל לדאוג ורק אז הצדיק עליהם את הדין. האמנם רק חטא זה הוא שהיה בו כדי להכריע את הכף לחובה? התשובה היא, ידוע כי מחטאיו של האדם נבראים קטגוריים, שיונקים את כחם מן החטא שממנו נבראו והם מקטרגים על החוטא להענישו מדה כנגד מדה. ברם קטגוריים אלה, שנוצרו ממעשים בלבד, ללא דיבורים, אלמים הם ואין בהם כח לפצות פה ולקטרג על החוטא בדבור. שונה הוא המקטרג שנברא מלשון הרע. קטגור זה שפתו אתו, שהרי מן הדבור נברא, ולא זו בלבד שהוא מספר על אודות עצמו, אלא שהוא מצביע על כל יתר חטאיו האחרים של האדם, שעל ידם נוצרו קטגוריים אלמים בלבד. זהו שאמר משה רבנו, עד עתה לא הייתי יודע מה חטאו ישראל יותר מכל שבעים אומות, שכן כפי הנראה אין כח בקטגוריים האלמים להגביר עד כדי כך את מדת הדין, שיהיו נרדים בעבודת פרך, שהרי גם אומות העולם חוטאות

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

באותם עונות והן אינן נענשות. אך עתה נודע הדבר, שיש בהם דלטורין, והם יצרו קטגורים בעלי כח דבור, שמקטרגים עליהם ומצביעים על כל עונותיהם, הוא מה שלימודנו חז"ל, "מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם" (חולין פט ע"א). כי כל זמן שהוא שם עצמו כאלם, כל המקטרגים שנבראו מתוך מעשיו אף הם אלמים ואין בהם כח לפצות פה כנגדו עכ"ל. והוסיף על כך בספרו חפץ חיים - שמירת הלשון חלק ב פרק ד. בו יבואר שע"י חטא הלשון מתפרסמין עונותיו של אדם למעלה, ומקלקל לעצמו וגם לכל העולם: כתיב בתורה (שמות ב') ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. ופירש"י שהיה משה מתמה על מה נלקים ישראל יתר מכל העמים, ועכשיו אני רואה שהם ראוים לכך. ולכאורה הלא כתיב ביחזקאל (פרק כ') שהיו להם עונות גדולים, עון עבודה זרה החמור מאוד, ואעפ"כ היה מתמה על צרותם, וכי בשביל שנצטרף לזה גם עון לשה"ר נתיישב הדבר אצלו. **אכן על פי המבואר בזה"ק שע"י עון של לשה"ר הוא מעורר את המקטרג הגדול על כלל ישראל וזה גורם מיתה וחריבא וקטולא בעלמא** וז"ל הזה"ק פ' פקודי: אית רוחא חדא דקימא על כל אינון מארי דלישנא בישא, דכד מתערי בני נשא בלישנא בישא או ההוא בר נש דמתערי בלישנא בישא, כדין אתער ההוא רוחא בישא מסאבא דלעילא דאקרי סכסוכא ואיהו שארי על ההוא אתערותא דלישנא בישא דשאריו ביה בני נשא, ואיהו עאל לעילא וגריס בההוא אתער דלישנא בישא מותא וחריבא וקטולא בעלמא. וויי לאינון דמתערי להאי סטרא בישא ולא נטרי פומיהו ולישנהו ולא חששו על דא, ולא ידעי דהא דאתערותא דלתתא דלעילא בין לטב בין לביש כו', וכולהו דלטורין לאתערי להאי חויא רבא דלישנא בישא בלישנא בישא כד קיימא אתערותא דיליה לתתא עכ"ל. וביארנו במקום אחר דבלא חטא הלשון לא ניתן לו הכח ההוא להודיע למעלה את תועבת בני אדם ולתבוע דין עליהם, ניחא הכל. דגם משה רבנו ע"ה היה יודע שיש במצרים עונות גדולים מאוד, אכן היה סבור מתחלה שאין בהם חטא הלשון וממילא לא היה יכול השטן לקטרג וכו' והנה מכל זה יוכל האדם להתבונן כמה צריך להיות זהיר מזה החטא שלא יקלקל לעצמו כי בעת שהוא מספר לשה"ר על חבירו נענש מדה במדה שמספרים עליו למעלה וכמו שכתב ר' חיים וויטל ז"ל בשער הקדושה וז"ל בהזכירך רעת חבירך יספרו עונותיך, וגם לא יקלקל לכל העולם כולו וכנ"ל בשם הזה"ק עכ"ל.

מדוע העבידו אותן בפרך:

ובזה נבוא לשוב יתר השאלות שאמנם יודע משה שזו גזירה שנגזרה בימי אברהם אך לא נגזר שישתעבדו בהן ויענו אותם אלא יהיו בגלות בארץ לא להם, אך ראה במצרים שמענים אותם בעבודת פרך ועל זאת הוא תמה היות וזה תוספת לגזירה, והראיה שהרי החשבון של ארבע מאות שנה מתחיל מיצחק ויעקב והשבטים והם לא עונו ולא השתעבדו בפרך למרות שהם חלק מתקופת גזירת הגלות, בהיות ולא נגזר לעונותם ולזאת תמה משה, ומצא את התשובה באותו מעמד שנגלה לו שמספרים לשון הרע, וממילא אינם עדיין ראויים לגאולה ואדרבא היות והשכינה מסתלקת וכוחו של המקטרג שנברא מלשון הרע גדול גורם לצער והיסורים שבגלות והן הם דברי משה רבנו.

מעשה המלמדנו שאין תקנה לרגיל בלשון הרע:

מובא בספר ילקוט שבע הסיפור דלקמן. מעשה באדם שהיו לו שלוש בנות, אחת עצלה, אחת גנבת, ואחת מספרת לשון הרע, ואיש לא ביקש את ידן ונשארו בוגרות בביתו, והנה בא אליו אדם אחד והציע את שלוש הבנות לשלושת בניו, אמר לו אבי הבנות מפאת המום שיש בכל אחת אינן ראויות להינשא לבניך וסיפר לו את רוע מעשיהן, אולם אבי הבנים בשלו ואמר לו אף על פי כן רוצה אני ובעזרת השם משוכנע אני כי אצליח לתקן את המומים, נישאו הבנות לבנים מה עשה האב של הבנים לבת העצלה הושיבה בבית והביא לה עבדים ושפחות וציוה לעשות את רצונה כחפצה, לבת הגנבת מסר בידה את כל המפתחות של אוצרותיו והיתה גונבת ממקום אחד ומניחה במקום אחר עד אשר הפסיקה לגנוב, ולמספרת לשון הרע היה משכים יום יום מדבר עמה שואל אותה ולא היתה מדברת כלום, לימים בא אבי הבנות לבקר אותן נכנס תחילה אצל העצלה שאל אותה איך היא חיה עם בעלה ואמרה לו תבוא עליך ברכה אבי שהתחנתי לאיש הזה העושה לי הרבה טובות והביא לפני עבדים ושפחות והם עושים לי הכל שמח האב ונתן שבו והודה לה, נכנס לחדר של הגנבת גם היא היתה שמחה ואמרה לו שהכל מסור בידה, נכנס אצל השלישית המספרת לשון הרע כיוון שראתה את אביה התחילה לבכות ואמרה לאביה מנהג העולם אדם נותן את בתו לאיש אחד אתה נתתני לשנים ואם אין אתה מאמין לי תסתתר ועוד מעט יבוא אביו של הבעל ותיווכח, כך עשה בינתיים בא חמיה כרגיל לשאול אותה ואמרה לו אל תיגע בי לבישני, אמר לה חמיה וכי באתי אליך חלילה בשביל מעשה רע, אביה שמע את הדברים יצא ממחבואו והרג את חמיה, ובעת שהרגו צעק מיד באו בניו והרגו את הרוצח, הבת צעקה כאשר אביה נהרג עמדו עליה והרגו אותה. מכאן אנו למדים שהלשון הרע הורגת שלושה. הראת לדעת כי אמנם מצא תקנה לעצלנית ולגנבת אבל לדוברת לשון הרע אין תקנה.

סוד גאולת מצרים:

ועל השאלה האחרונה שיש סתירה במדרשי חז"ל, התשובה שאמנם בתחילה דיברו לשון הרע אולם לאחר רד"ו שנים כבר בני ישראל הזדככו וזכו לשמור לשונם וחזרו בתשובה וכמו שחז"ל הוכיחו שבמשך שנה שלימה לאחר שהשאלו אף אחד לא גילה על השני ורק אז היו ראויים לגאולה. מלבד דתן ואבירם הם שנשארו ברשעים מתחילה ועד סוף כמ"ש **בתנא דבי אליהו אליהו רבה (איש שלום) פרשה יח ד"ה ד"א לא תלך** שנאמר הוא דתן ואבירם (במדבר כ"ו ט'), הרשעים, מה לי לאמר כן, דתן ואבירם הרשעים, אלא הן דתן ואבירם שאמרו לו למשה במצרים, מי שמך לאיש שר ושופט וגוי' (שמות ב' י"ד), הן דתן ואבירם הרשעים. כיוצא בדבר אתה אומר, ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם (שמות ה' כ'), ולהלן הוא אומר יצאו נצבים פתח אהליהם (במדבר ט"ו כ"ז), נאמר כאן נצבים ונאמר להלן נצבים, מה נצבים האמור להלן דתן ואבירם הרשעים, אף נצבים האמור כאן דתן ואבירם הרשעים. כיוצא בו אתה אומר, ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים (שמות ב' י"ג), ולהלן הוא אומר ולא שמעו אל משה ויוותרו אנשים ממנו (שמות ט"ז כ'), מה אנשים האמור

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

להלן דתן ואבירם הרשעים, אף אנשים האמור כאן דתן ואבירם הרשעים עכ"ל. **וכן מתבאר מדברי הכלי יקר שמות פרק ב פסוק (יד)** ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. חטא הדיבור אשר בעבורו ישראל שרוין בצרה יותר מכל האומות, כי חטא לשון הרע מגדיל עוונות כנגד עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, והאמת אינו כן שאדרבה ישראל נגאלו בזכות שלא היה בהם לשון הרע, ורק שנים אלו היו בעלי לשון הרע ופרסמם הכתוב דוגמת שלומית בת דברי שפרסמה הכתוב: **וכעין זה כתב בספר בית יוסף להבה שמות פרק ב פסוק (יד)** ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. בתחילה כאשר ראה משה רבינו סבלות ישראל תמה מה חטאו ישראל שיהיו נרדים בעבודת פרך, עד שאמר אכן נודע הדבר, שראה שיש בהן דלטורין ומעתה ראויין לכך. וקשה איך יתורץ, הלא הגוים יותר גרועים. ועוד וכי בשביל שנים רשעים יהיו כולם ראויים לרדוף? ונראה, דהנה ישראל המה בחירי ה', כי יעקב בחר לו יה, וצריכין להיות עם אחד כמו שה' אחד. והנה דבר שהוא אחד אם חסר מעט ממנו כולו מקולקל אם לא ראה לתקן מהר ולבער הרע. ושפיר אמר משה אכן נודע הדבר, שיפה להם שיהיו נרדים בעבודת הפרך, שיהיו ראויים להיות חלק ה' עכ"ל. ובזה מיושב ומובן שאין סתירה במדרשי חז"ל שאמנם בתחילה היה דלטורין בניהם אך לבסוף שמרו לשונם ובזכות זה נגאלו ממצרים.

מוסר השכל:

עלה בידנו משה רבנו לימדנו מהו סוד הגלות והגאולה הכל תלוי בלשון, ולכן דוקא בימי השובבי"ם אשר כל אחד צריך לנצל את הימים המקודשים האלה לתקן את פגם הברית והלשון שהן כאחד ולהשתדל כל אחד מאיתנו לשמור פיו ולשונו מכל רע ולהשתדל כמה שפחות לדבר לא דברים בטלים וקל וחומר לשון הרע כי מה אומנתו של אדם בעולם הזה לעשות עצמו כאלם וכמו שכתב הגר"א שאין ערוך ואין שיעור לכל רגע שחוסם את פיו זוכה לאור הגנוז שאין כל מלאך יכול להשיגו ואדרבא המשכיל בעת ההיא ידום ויעשה תענית דיבור אפילו לשעות שבזה מכפר ומתקן כל פגם חטא הברית ומקרב את הגאולה אשר במהרה בימינו נזכה לראות בביאת גואל צדק אמן ואמן.

החוחם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא